

TEK DUNYA ÇOK İNANÇ
DİYALOĞA FARKLI YAKLAŞIMLAR

Editörler:

Mahmut Aydın & Süleyman Turan

hitabevi

HİTABEVİ YAYINLARI-6
ISBN 978-605-63667-6-5

© Hitabevi, Mayıs 2013
Tek Dünya Çok İnanç | Mahmut Aydın & Süleyman Turan

Genel Yayın Yönetmeni
Erdal Eş

Sayfa Düzeni
Hitabevi

Kapak Tasarımı
Uğur Polat

Baskı
Tarcan Matbaası
Zübeyde Hanım Mahallesi, Samyeli Sokak No: 15
İskitler-Ankara
Tel: 03123843435

Basım Tarihi Mayıs 2013

Hitabevi Basım Yayın Dağıtım /Erdal Eş
Bayındır Sk. No: 27/28
Kızılay-Çankaya -Ankara
Tel: 0312 4355566
erdales@hotmail.com

Evanjelicler ve Dinlerarası Diyalog*

David J. Hesselgrave
çev. Süleyman Turan

Bugün yeni bir tür cesaret sergilemeleri için Evanjeliklere meydan okunmaktadır. Şayet Hıristiyan haberci (misyoner) ciddiye alınacaksa, kadın ya da erkek, onun çağdaş tartışmalara konu olan önemli beşeri olaylara ilgi göstermesi gerekmektedir. Hıristiyan haberciye kulak verilecekse, dünyanın düşünce formlarına girmek için onun çok ürkek olmaması gerekir. Yine Hıristiyan mesajı anlaşılacak zorundaydıysa, (mesajın duyurulacağı) birbirleriyle yarışan dünya görüşleri ve inançlarının kontekstine göre onun yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Şayet Hıristiyan misyonu ilerleyecekse, savunucularının yeniden güçlenen Hıristiyanlık dışındaki dinlerin olduğu bir dünyada ilerlemeye hazırlıklı olmaları gerekmektedir.

Evanjelicler olarak kendimizi birbirimizle konuştuğumuz bir monolog dolabına hapsetme riskine girmediğimiz zaman, bizim için gündeme gelecek soru, "diyalogla ilgilenecek miyiz? değil; "ne tür bir diyalogla ilgileneceğiz?" olmalıdır. Kitabı Mukaddes örneği, inananların soru ve eleştirilerine cevap veren, İsa'nın iyi haberlerini duyuran ve insanlardan tövbe edip inanmalarını talep eden bir dinlerarası diyalog anlayışını açık bir şekilde emreder – ve bu bağlamda Hıristiyan misyonunu zorunlu kılar. Bununla birlikte, Müjdeyi tehlikeye atan ya da büyük görevlendirme emrini iptal eden her hangi bir diyalogu açık bir şekilde yasaklar – Hıristiyan vicdanı ise (böyle bir

* David J. Hesselgrave, "Evangelicals and Interreligious Dialogue", *Ministry & Theology in Global Perspective: Contemporary Challenges for the Church*, eds. Don A. Pittman, Ruben L. F. Habito, Terry C. Muck, William B. Eeerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 1996, ss. 425–428.

tutumu) kınar. Bu sınırlar içerisinde, evanjelikler tarafından göz önünde bulundurulmayı hak eden çeşitli diyalog tipleri mevcuttur.

1. Tip: Dinlerarası diyalogun tabiatı üzerinde diyalog. Diyalog üzerine yapılan toplantılarda evanjelik bakış açısının yeterince temsil edilmemiş olmasından üzüntü duyulması gerekir. Bu iştirak eksikliğinin çeşitli nedenleri vardır. Birincisi; bilinçleri nedeniyle evanjelikler, böyle diyalog toplantılarına sponsorluk yapan topluluk ya da organizasyonlara üyeliğe çoğunlukla kabul edilmemektedir. İkincisi; ekümenistler, önceden belirlenmiş amaçlar tehlikeye atılmasın diye böyle diyalog toplantılarına evanjeliklerin katılmasını genellikle arzu etmemektedir. Üçüncüsü; evanjelikler, bu tür toplantılara katılımlarının fayda sağlayacağından çoğunlukla kuşku duymaktadır. Dördüncüsü; bu tür forumların herkese duyurulmamasından dolayı evanjelikler, onunla meşgul olmak için toplantının kötü hazırlandığı hissine kapılırlar. Bir kimse bu yüzden evanjeliklerin Hıristiyan olmayanlara yönelik sergilediği barışçıl ruhu ekümenistlerin de evanjeliklere karşı sergileyeceğini temenni edebilir. Yine bir kimse ayrıca şartlar istenildiği gibi olduğunda evanjeliklerin, Kitabı Mukaddes öğretilerine yönelik anlayışlarını Hıristiyanlık âlemindeki şekillerine sadık bir şekilde açıklamamanın, paganist ortamlarda bu öğretileri sadık bir şekilde duyurmak kadar önemli olduğunu düşünmelerini isteyebilir.

2. Tip: İbadet ve tanıklık özgürlüğünü destekleyen dinlerarası diyalog. Bugün çok kalabalık insan grupları arasında öyle ya da böyle dini özgürlüğe bir şekilde meydan okunmasından başka hiçbir sorun olmayabilir. Dini inanca yönelik totaliter baskıyı yavaş yavaş kabul etmek ya da birinin sahip olduğu inançtan dolayı diğerleri için kabul edilmeyen özgürlükler ve ayrıcalıklar talep etmek gibi yaklaşımlar, kişinin elinden alınamaz en temel haklarının açıkça ifade edilmemiş inkârıdır. Hangi vasıtalarla dünya idarecilerine yalvaracağız ve bu haklara saygı duymayı kendi kendimize hatırlatacağız? Bu sorunun yanıtlanması, dinlerarası sohbeti ve eylemi gerektirir.

3. Tip: Beşeri gereksinimleri karşılamayla ilgilenen dinlerarası diyalog. Bu, Eric Sharpe'nin "seküler diyalog" diye isimlendirdiği şeyle benzer olmakla birlikte onunla aynı değildir. İlk olarak, "seküler diyalog", iyi bir adlandırma olmayabilir. Terime yönelik tanımlama bazı problemleri ortadan kaldırmasına rağmen bazı sorunların doğmasına da neden olur. İkinci olarak, sorumluluk, söz ve eylem olarak yaptığı her şeyi Rab Mesih adına yapan (Koloseliler 3:16) Hıristiyan'a ait olduğu için Hıristiyan bakış açısından, müşterek eyleme yönelik bu diyalogun ansızın durması gerekli olmayabilir. Bununla birlikte, yöntem ve vasıtaları tartışmak, beşeri gereksinimi karşılaması ve geliştirmesi nedeniyle çok değerli olabilir.

4. Tip: Dinsel dünyada güvensizlik ve nefret engellerini ortadan kaldırmayı planlayan dinlerarası diyalog. Şayet nefret herhangi bir din tarafından yasaklandıysa elbette Hıristiyanlık tarafından yasaklanmıştır. Hıristiyanlara sadece birbirlerini değil, bütün insanları sevmeleri emredilmiştir. Rahip Max Warren, dinlerarası diyalogun aslında bu tip (ya da aşağıdaki 5. tip) olduğuna işaret ediyor gözükür. Bu anlayışa yönelik bazı zorluklar yaşadığım görülecektir ancak benim aynı görüşte olmamam, bu tür diyalogun hakikaten engelleri ortadan kaldırmada faydalı olabileceği düşüncesiyle ilgili değildir. Güvensizliği gidermek ve diyalogun Hıristiyan olmayanları dinlerinden döndüreceği (yani Hıristiyan yapacağı) yönündeki korkularını ortadan kaldırmak için kullanılabilecek bu tarz diyalog örnekleri çok az da olsa mevcuttur.

5. Tip: Çatışmacı hakikat iddialarını karşılıklı olarak anlamayı amaçlayan dinlerarası diyalog. Bu, Sharpe'in (özellikle bir bağlamda ayrıntılı olarak ele aldığı) "discursive diyalog" diye ifade ettiği şeye oldukça benzemektedir. Ancak o, discursive diyalogun aksine diyalektiği öngörmez ve aklın hakikate ulaştırmada tek başına yeterli olduğu iddiasında bulunmaz. Onun amacı, müşterek bir inanca değil, müşterek bir anlama ulaşmaktır. Evanjelikler, bu tür diyaloga niyet etmek ve katılmak için gerekli önemi vermelidirler. Çünkü onun dışında (bir

şekilde – niçin yüz yüze olmasın) Hıristiyan inancını iletme son derece zor olur. Rabbimizin ve Pavlus'un kendilerine karşılık veren insanların dini sistemlerini anladığı ve kendilerini onlara alıştırdıkları aşikârdır. Bu anlayışın eksikliği nedeniyle evanjelik misyon açılımı uzun süredir monolojiktir.

Sonuç

20. yüzyılın son on yıllarında Hıristiyan misyonu, dinlerarası diyalog ve ona iştirak etmeye yönelik tutumlarını yeniden değerlendirmek için ekümenist ve evanjeliklere meydan okumaktadır. Şimdi, ekümenistler için diyalogun götürdüğü ve kutsal kitaplarda Tanrı'nın iradesini gösteren standartlara bağlı olan istikameti yeniden gözden geçirmenin zamanıdır. *Hıristiyan müjdesinin eşsizliğini ve diğer inanç mensuplarının pişman olmaları ve müjdeye inanmalarına dair zorunluluğu tehlikeye atan her diyalog türünün reddedilmesi ve onların yerine Mesih'i kabul etmeyi emreden diyalog formlarının geçmesi gerekir.**

Şimdi, evanjeliklerin diyaloga ilgi göstermeme ve iştirak etmeye yönelik tutumlarını yeniden gözden geçirmelerinin zamanıdır. Hıristiyan müjdesinin eşsizliği ve kurtuluş için bütün insanların Mesih'e ihtiyaç duyduğu hususu üzerinde ısrar etmek, bibliikal diyaloga meşgul olmayla aynı değildir. Yeni bir şeye ihtiyaç duyulmaktadır. Pozitif faydalar sağlayan ve Hıristiyan mesajını terk etme ya da gizlemenin gerekmediği diyalog türlerine iştirak etmek, Hıristiyan misyonun yararına olabilmekle birlikte, apostolik dönemi karakterize eden anlayış, kararlılık ve cesaretle evanjeliklerin dünyanın forumlarına girmesine imkân tanıyan diyalog türlerine iştirak etmek, Hıristiyan misyonunun kesinlikle yararına olacaktır.

Dinsel çoğulculuğun olduğu bir dünyada evanjelik tanıklık, vaaz ve öğretim, – basit bir şekilde ifade edilecek olursa evanjeliklerin kendi planladığı sorulara cevap vermek yerine Hıristiyan olmayan muhataplardan gelen soru ve itirazlara cevap vererek – gittikçe diya-

* Vurgu editöre aittir.

lojik olacaktır. Meslektaşım ve dostum Carl F. H. Henry'nin ifadesiyle "Evanjelic anlayışı ortadan kaldıran diyaloga, yegâne yeterli alternatif, evanjelic anlayışı yorumlayan diyalogdur. 20. yüzyılın sonu, bu diyalogdan yan çizmenin/uzaklaşmanın zamanı değildir."